

**Armoede
Inspirerende teksten
en gedichten bij:
Diaconaal project 2020 – 2021
Evangelisch Lutherse Gemeente
Zwolle.**

Uitgave: najaar 2020.

Franciscus van Assisi, en de armoede

Franciscus van Assisi (1181/1182-1226) was een zoon van een rijke stoffenhandelaar in de welvarende stad Assisi in Noord-Italië. Hij was vervuld van ridderidealen en vierde graag feesten met zijn vrienden. Rond zijn twintigste levensjaar kiest hij radicaal voor een ander leven en gaat vrijwillig in armoede leven. In zijn tijd ontstonden er meerdere zogenaamde bedelorden (bijv.: Katharen*, Waldenzen*, Karmelieten, Augustijner). Franciscus zag rijkdom als macht, hij wilde leven zonder bezit en nederig zijn. Hij stichtte de orde van de Minderbroeders, O.F.M.: Ordo Fratrum Minorum, de Franciscaanse orde (1210).

Honger en armoede in de dagen van Franciscus

Franciscus leefde in een wereld van honger, ziekte en armoede. De akkerbouw in zijn dagen leverde niet genoeg op om alle mensen te voeden. Epidemieën (o.a. de pest en melaatsheid) troffen velen. De dood lag op straat. Een feodale wereld ging langzaam over naar een vroegkapitalistische maatschappij. De steden kwamen op, de burgerij werd rijker, maar het wemelde ook van bedelaars. De vrijwillig aanvaarde armoede van Franciscus maakte grote indruk in die tijd. De kloosters, waarin privébezit was verboden, hadden toch grote rijkdommen aan gebouwen en grond. De bedelorden kwamen in verzet tegen de rijkdom van de kerk en de burgerij.

Veranderingen in de feodale wereld

In de 12e en 13e eeuw ontstond er een betrekkelijke welvaart in West- Europa (Vlaanderen, Zuid-Frankrijk en Noord-Italië). Naast de adel kwam er een rijke burgerij. In rijke gebieden ontstonden er conflicten tussen de oude rijke mensen (veelal: de adel) en de opkomende welvarende steden en hun kooplieden. Er kwam een trek naar de steden van goedkope arbeiders en een deel van hen verviel in armoede. De kerk was zich bewust van haar macht en rijkdom. Er deed zich een

nieuw vreemd verschijnsel voor: kinderen van rijke ouders kozen voor de vrijwillige armoede. Franciscus was een van hen. De geïstitutionaliseerde kerk van Rome stond aanvankelijk afwijzend tegen de bedelorden, maar probeerde later deze bewegingen " *in te kapselen*." De Franciscaanse orde bleef gehoorzaam aan de kerk van Rome. Afwijkende meningen werden streng afgestraft door de inquisitie. De Waldenzen werden vervolgd. Echter, de Franciscaanse beweging onderwierp zich aan de paus en er kwam een eigen kloosterorde. Franciscus zocht naar "**een nieuwe levensstijl**" in een sterk veranderende wereld, maar bleef trouw aan zijn kerk en de sacramenten. Kerken die vuil waren, veegde hij schoon met een bezem en hij herstelde vervallen kerken en kapellen.

Armoede is bij Franciscus een weids begrip

- Franciscus was arm omdat hij *in de armen de trekken van Christus* zag. Armoede beschouwde hij ook als *boetedoening*, wat bij hem resulteerde in alles weggeven aan de armen.

Net als Franciscus probeerden de katharen Jezus' armoede te imiteren. *Hoe beleden de katharen hun geloof in de praktijk?*

'Daar is weinig over bekend. Het geloof van de katharen was een echte wereldvluchtreligie: erg gericht op de hemel en het hiernamaals en ernaar strevend om zo min mogelijk verbonden te zijn met de aarde. Ze deden erg veel aan ascese. Verder waren er veel overeenkomsten tussen een kathaar en Franciscus van Assisi: hij was net zo uitgemergeld en vond zijn lichaam ook maar vies. Beiden moesten niets hebben van lekker eten en drinken.

John van Schaik over zijn nieuwe boek "De Katharen."

*Waldenzen.

De Waldenzen ook de armen van Lyon genoemd, waren oorspronkelijk aanhangers van een christelijke armoedebeweging die in Frankrijk in de 12^e eeuw is ontstaan. Het in Italië gevestigde protestantse kerkgenootschap van gereformeerde signatuur noemt zich "Waldens". De Waldenzen wilden een apostolisch leven in eenvoud en armoede leiden. Toen ze later enkele sacramenten en het vagevuur verwierpen en zich ook tegen de kerkelijke hiërarchie verzetten, kwamen ze in conflict met de kerk.

Bron: Wikipedia.

Gebod: Allemaal verschillend

Aan het begin van deze dag,
merken we soms heel goed,
hoe verschillend
wij allemaal zijn.

De een is zelfverzekerd, vastberaden,
heeft een sterke wil,
vervult zijn plichten goed,

heeft een geweldige energie en moed,
de ander is nog niet zelfverzekerd, twijfelt altijd,
weet nooit wat zij of hij wil,
gooit er met zijn pet naar,
is futloos
en ziet het nooit zitten.

Goede God, leer mij,
dat wij elkaar nodig hebben,
dat wij elkaar niet afvallen,
dat wij tevreden leren zijn,
met onze hebbelikheden en onhebbelikheden,
met onze goede eigenschappen
en met onze minder goede eigenschappen.
Vandaag en altijd.

Amen.

Geen vreemden

Wij zijn geen vreemden voor elkander
al praten wij niet hetzelfde
wij zijn geen vreemden voor elkander
onze stralen zijn die van de zon.

Wij zijn naar het zelfde idee gemaakt
onze blik is anders uit de ogen
wij zijn naar het zelfde idee gemaakt
door een levenswijsheid bewogen.

Wij zijn ons leven lang onderweg
al volgen wij vele verschillende wegen
wij zijn ons leven lang steeds onderweg
en wie komt tijdens het reizen geen
ander tegen.

Auteur Onbekend. Bron Straatkrant 1998.

Zwerver

Getrakteerd op hoongelach
strompelt hij een herberg binnen
mompelt onverstaanbare zinnen
het was op een bloedhete donderdag.

Hij werd prompt de deur verwezen
een glaasje kraanwater niet gegund
wat een rotzooi, wat een rund
een man in armoede nooit geprezen.

Nochtans moeten obers beter weten
de dorstige laven is barmhartig werk
de Bijbel verkondigt dit heel sterk
maar wordt zelden nog gelezen.

De wereld wordt stilaan te hard
voor allerlei zwervers in het land
we kunnen het dagelijks lezen in de krant
de veroordelingen van degenen zonder hart!

Auteur: Johny Donovan.

Sint Maarten

Kinderen lopen hand in hand
met gekleurde lampionnetjes
door het hele land.
Het verhaal van Maarten de
rijke edelman wordt verteld
en bij veel deuren aangebeld.

Vooraf gegaan door Maarten
statig gezeten op zijn paard
met in zijn hand zijn grote zwaard.
Zijn gedeelde mantel met een arme
man hangend half over zijn schouder
beschermd waar het kan.

Delen met andere die het minder
hebben dan wij, maakt heel veel
mensen dan ook zeer blij.
Een goed verhaal om onze
kinderen op tijd bewust te
maken, dat het ook jou kan raken.

Dat het niet vanzelf sprekend is
dat rijkdom en geluk voor jou niet
zomaar wordt berekend.
Als jou wiegje toevallig op het goede
plekje heeft mogen staan, deel jou
geluk dan ook met anderen en kun je
vredig slapen gaan.

Auteur: Frans Vos. (Bron: Gedichten Stad)

Een uitgekozen plaats

Stel dat er wel plaats was
in de herberg.
Zou dan Gods plan
zijn doorgaan.

Wilde Hij niet de rijkdom
van de armoede in gaan.
Om wie hij redden zou
in Christus rijk te maken?

Al was er plaats
gereserveerd
In hoogstgeplaatste kringen
zou Hij er niet voor kiezen
juist daar te willen zijn
waar voor geen sterveling
een drempel is?

Hij wilde niet dat
dat er voor ons
geen plaats zou zijn.

Auteur: Coby Poelman-Duisterwinkel. Kerstgedicht.

Kerst en armoede

Als ik ook maar even in de schaduw
van de Kerstman zou mogen staan,
zou ik me totaal inzetten
voor de misdeelden in ons land.
Daar zou ik dan met mijn
arrenslee echt voor gaan.
En dan te bedenken in een land
als het onze een welvaartsstaat,
dat daar een voedselbank sowieso bestaat
waar voor velen gelukkig een kaarsje,
met een volle vlam van liefde branden gaat.

Als ik ook maar even kan zijn
die dikke man met zijn witte baard
in rode mantel van scharlaken satijn
zou het voor de armen
in dit mooie land
heel wat beter toeven zijn.
Het zijn maar dromen
als die nu eens uit mochten komen
dan zou ik zeggen
wat ben ik blij dat ik hier mag wonen.

Als je ook maar even de
Kerstman zou willen spelen
bedenk dan wel
als je zit aan je goed gevulde tafel
met je wijnglas in de hand
eerlijk delen,

en dat er flink wat mis is
in ons land voor velen.
Natuurlijk is er van alles over te zeggen en te doen,
maar uiteindelijk is het een ieder zijn fatsoen.

Laat warmte en geluk
die Kerst en Nieuwjaar met zich brengen
het hele jaar door in je hart gloeien.
Bedenk ook hen
dat voor hen ook een Kerst mag bloeien.
En als ik dan mede namens de diaconie
een wens mag doen
weet ik meteen wat ik u zou wensen
een heel gezellige Kerst
met alleen maar
liefdevolle mensen en wensen.

Auteur: Jan Pijnaker.